

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Навчально-науковий інститут економіки

(інститут)

Факультет менеджменту

(факультет)

Кафедра економічної теорії та міжнародних економічних відносин

(повна назва)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
кваліфікаційної роботи ступеня магістра

(бакалавра, магістра)

Здобувачки вищої освіти Абрамовської С.Р. академічної групи 292М-24-1
спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
за освітньо-професійною програмою «Міжнародні економічні
відносини»
на тему: «Експортний потенціал України: сучасний стан та перспективи
норощування»

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
кваліфікаційної роботи	Пилипенко Ю.І			
розділів:				
1	Геращенко С.О.			
2	Геращенко С.О.			
3	Геращенко С.О.			

Рецензент				
------------------	--	--	--	--

Нормоконтролер	Геращенко С.О.			
-----------------------	----------------	--	--	--

Дніпро 2025

ЗАТВЕРДЖЕНО:

завідувач кафедри
економічної теорії та міжнародних
економічних відносин
(повна назва)
_____Смесова В.Л.
(підпис) (прізвище, ініціали)
« ___ » _____ 20__ року

ЗАВДАННЯ на кваліфікаційну роботу магістра

Здобувачки вищої освіти Абрамовської С.Р. академічної групи 292м-24-1

спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
за освітньо-професійною програмою «Міжнародні економічні відносини»
на тему: «Експортний потенціал України: сучасний стан та перспективи нарощування»

затверджену наказом ректора НТУ «Дніпровська політехніка» № 1160/С від 13.10.2025

Розділ	Зміст	Терміни виконання
1. Теоретичні аспекти дослідження експорту	Дослідити сутність, роль і значення експорту в системі зовнішньоекономічних відносин	29.09.2025–26.10 2025 р.
2. Аналіз експорту України	Аналіз обсягів, товарної та географічної структури експорту України у 2021 – I півріччі 2025 рр	27.10.2025–27.11. 2025 р.
3. Перспективи нарощування експортного потенціалу та його результатів для України	Перспективи розвитку експортної діяльності України	28.11.2025–04.12 2025 р.
Оформлення кваліфікаційної роботи бакалавра	Підготовка роботи та її представлення на кафедрі.	05.12.2025–07.12. 2025 р.

Завдання видано _____
(підпис керівника)

Герашенко С.О.
(прізвище, ініціали)

Дата видачі01.09.2025 р.

Дата подання до екзаменаційної комісії 08.12.2025 р.

Прийнято до виконання _____
(підпис здобувача) (прізвище, ініціали)

Абрамовська С.Р.

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка: 115 сторінок, 15 рисунків, 10 таблиць, 92 використаних джерела.

У кваліфікаційній роботі проаналізовано теоретичні аспекти дослідження експорту, фактори, що впливають на формування та розвиток експортного потенціалу, теоретичні основи державного регулювання підтримки експорту, аналіз експорту в Україні, трансформацію його товарної та географічної структури під час війни, перспективи нарощування експортного потенціалу України за рахунок посилення міжнародного співробітництва з країнами ЄС та іншими країнами, зокрема з Індією.

Об'єктом дослідження є процеси оцінки стану та тенденції нарощування експортного потенціалу країн в умовах геополітичної нестабільності.

Предметом дослідження являється сукупність теоретичних та практичних засад щодо сучасних тенденцій українського експортного потенціалу в умовах війни та повоєнного відновлення.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування засад експортного потенціалу і аналіз стану експорту України в сучасних умовах геополітичної нестабільності і війни, формулювання перспектив розвитку експортного потенціалу України, економічної доцільності створення Національного Резервного Фонду України.

Положення, що захищаються: дослідження українського експорту та його специфіки, як сировинного та низькотехнологічного в умовах війни, характеристика перспектив розвитку експортного потенціалу України в умовах війни через розвиток інфраструктури, диверсифікацію ринків збуту, підтримку конкурентоспроможності української продукції та МСП у виході на зовнішні ринки, використання можливостей цифровізації, міжнародної підтримки та співпраці, обґрунтування економічної доцільності створення Національного Резервного Фонду в Україні та економічної ефективності перспектив нарощування експортного потенціалу України за рахунок посилення міжнародного співробітництва з Індією.

Інформація щодо впровадження: результати мають рекомендаційний характер.

Результати роботи можуть бути використані державними органами, що займаються регулюванням експортно-імпортової діяльності, ТПП тощо.

У роботі використано методи досліджень: абстрагування, індукція, узагальнення, аналіз, синтез та порівняння, методи статистичного аналізу та методи узагальнення, порівняння, логічний метод та метод причинно-наслідкового зв'язку.

Ключові слова: ЕКСПОРТ, ЕКСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ, НАРОЩУВАННЯ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ, ГЕОГРАФІЧНА ТА ТОВАРНА СТРУКТУРА ЕКСПОРТУ, НАЦІОНАЛЬНИЙ РЕЗЕРВНИЙ ФОНД

ABSTRACT

Explanatory note: 115 pages, 15 figures, 10 tables, 92 sources used.

The qualification work analyzes the theoretical aspects of export research, factors influencing the formation and development of export potential, theoretical foundations of state regulation of export support, analysis of exports in Ukraine, transformation of its commodity and geographical structure during the war, prospects for increasing Ukraine's export potential by strengthening international cooperation with the EU countries and other countries, in particular with India.

Object of research: is the process of assessing the state and trends in increasing the country's export potential in conditions of geopolitical instability.

The subject of research: is a set of theoretical and practical principles regarding the current trends of Ukrainian export potential in conditions of war and post-war recovery.

The purpose of the qualification work: is to study the theoretical foundations of export potential and analyze the state of Ukraine's exports in modern conditions of geopolitical instability and war, to formulate the prospects for the development of Ukraine's export potential, the economic feasibility of creating the National Reserve Fund of Ukraine.

Protected provisions: research of Ukrainian exports and their specifics, as raw materials and low-tech in war conditions, characterization of the prospects for the development of Ukraine's export potential in war conditions through infrastructure development, diversification of sales markets, support for the competitiveness of Ukrainian products and SMEs in entering foreign markets, use of digitalization opportunities, international support and cooperation, justification of the economic feasibility of creating a National Reserve Fund in Ukraine and the economic efficiency of the prospects for increasing Ukraine's export potential by strengthening international cooperation with India.

Information on implementation: the results are of a recommendatory nature.

The results of the work can be used by state bodies involved in the regulation of export-import activities, the Chamber of Commerce and Industry, etc.

The following research methods were used in the work: abstraction, induction, generalization, analysis, synthesis and comparison, methods of statistical analysis and methods of generalization, comparison, logical method and method of cause and effect.

Keywords: EXPORT, EXPORT POTENTIAL, INCREASING THE EXPORT POTENTIAL OF UKRAINE, GEOGRAPHICAL AND COMMODITY STRUCTURE OF EXPORT, NATIONAL RESERVE FUND

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКСПОРТУ	10
1.1. Сутність, роль і значення експорту в системі зовнішньоекономічних відносин. Зміни в експорті під час війни	10
1.2. Показники та методи оцінки експортного потенціалу країни	16
1.3. Фактори, що впливають на формування та розвиток експортного потенціалу	26
1.4. Теоретичні аспекти державного регулювання та підтримки експорту	34
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЕКСПОРТУ УКРАЇНИ	40
2.1. Аналіз обсягів та товарної структури експорту України у 2021 - I півріччі 2025 рр.	40
2.2. Географічна структура експорту України у 2021 – I півріччі 2025 рр.	46
2.3. Регресійна модель впливу обсягів експорту та імпорту на ВВП України	53
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ НАРОЩУВАННЯ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА ЙОГО РЕЗУЛЬТАТІВ ДЛЯ УКРАЇНИ	68
3.1. Перспективи розвитку експортної діяльності України	68
3.2. Нарощування експортного потенціалу України за рахунок посилення міжнародного співробітництва з Індією	78
3.3. Економічна доцільність створення Національного Резервного Фонду	85
ВИСНОВКИ	96
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	103
ДОДАТКИ	114

ВСТУП

Актуальність теми. Експорт відіграє ключову роль у забезпеченні економічної стійкості держави, а в умовах війни його значення зростає в рази. Саме зовнішні ринки дозволяють підтримувати надходження валютної виручки, стабілізувати державні фінанси та зберігати робочі місця всередині країни. Для країни, що знаходиться в умовах війни, переживає масштабні руйнування та втрату частини внутрішнього попиту, експорт стає одним із небагатьох інструментів відновлення економічної активності. Розширення присутності на міжнародних ринках може забезпечити притік інвестицій, сприятиме модернізації виробництва й підвищенню конкурентоспроможності національної економіки. У воєнний час це також формує позитивну репутацію держави як надійного партнера, здатного виконувати зобов'язання навіть у кризових умовах.

Україна має певний експортний потенціал, який ґрунтується на конкурентних перевагах у певних секторах - аграрному виробництві, металургії, машинобудуванні, хімічній промисловості, ІТ-секторі тощо. Значні природні ресурси, високий рівень кваліфікації робочої сили та здатність швидко адаптуватися до глобальних ринкових умов створюють передумови для подальшого розширення присутності на міжнародних ринках. У воєнний період розвиток цього потенціалу стає не лише економічною потребою, а й елементом національної безпеки, що забезпечує стійкість держави та її здатність до відновлення.

Тому експорт є важливим показником стійкості національної економіки, особливо в умовах війни. Після початку повномасштабної війни РФ проти України відбулися суттєві зміни в динаміці, товарній та географічній структурах українського експорту. Війна в Україні переорієнтувала експорт на ринки ЄС, змінилася товарна та географічна структура експорту. Багато напрацьованих ринків збуту було або втрачено, або обсяги експорту до них суттєво скоротились.

Аналіз змін в обсягах експорту України дозволяє певною мірою оцінити можливості адаптації національної економіки до нових воєнних та геополітичних викликів, визначити нові тенденції та перспективи українського експорту як у воєнний, так і післявоєнний період часу. Науковою цінністю дослідження у даному контексті є дослідження трансформації експорту та його товарної та географічної структури ґрунтуючись на даних статистики.

Ступінь наукової розробки проблеми. Питаннями дослідження сучасних тенденцій українського експорту та його потенціалу займалось багато українських вчених, серед яких доцільно відмітити: О. Шниркова, В. Геєця, О. Білоруса, Л. Шинкарука, Н. Наливайка, О. Чугуєва, Р. Заблоцьку, В. Герасимчука, Т. Мельник, В. Гаврилюка, К. Лещенко, А. Сімахову, І. Лаврів, І. Ганзу та інших. Дані автори внесли значний внесок у висвітлення сучасного стану та перспектив розвитку експортного потенціалу України.

Мета та завдання дослідження. Метою дослідження є вивчення теоретичних засад дослідження експорту, аналіз стану експорту України в сучасних умовах, дослідження новітніх тенденцій в експорті в умовах геополітичної нестабільності, формулювання перспектив розвитку експортного потенціалу України, економічна доцільність створення Національного Резервного Фонду в Україні.

У відповідності до мети дослідження у кваліфікаційній магістерській роботі було поставлено та вирішено наступні завдання:

- дослідити сутність, роль і значення експорту в системі зовнішньоекономічних відносин;
- дослідити зміни в українському експорті під час війни;
- дослідити фактори, що впливають на формування та розвиток експортного потенціалу;
- дослідити теоретичні аспекти державного регулювання та підтримки експорту;
- проаналізувати показники та методи оцінки експортного потенціалу країни;

- провести аналіз обсягів та товарної структури експорту України у 2021 – I півріччі 2025 рр.;
- проаналізувати географічну структуру експорту України у 2021 – I півріччі 2025 рр.;
- розробити регресійну модель впливу обсягів експорту та імпорту на ВВП України;
- дослідити перспективи розвитку експортної діяльності України;
- дослідити перспективи нарощування експортного потенціалу України за рахунок посилення міжнародного співробітництва з Індією;
- обґрунтувати економічну доцільність створення Національного Резервного Фонду.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є процеси оцінки стану та тенденцій нарощування експортного потенціалу країн в умовах геополітичної нестабільності, а предметом – сукупність теоретичних та практичних засад щодо сучасних тенденцій українського експортного потенціалу в умовах війни та повоєнного відновлення.

Методи дослідження. Виконання кваліфікаційної роботи базувалося на загальнонаукових та специфічних методах дослідження, зокрема: абстрагування – для виділення важливих аспектів теоретичних засад сучасних тенденцій українського експорту; індукція – при формулюванні загальних висновків та теоретичних положень про сучасні тенденції в експорті; узагальнення – формулювання висновків, закономірностей та тенденцій на основі аналізу різних джерел та даних; аналіз, синтез та порівняння - для порівняння інформації про сучасні тенденції світового та українського експорту; методи статистичного аналізу та методи узагальнення, порівняння – для кількісного аналізу та візуалізації фактичного стану українського експорту; логічний метод та метод причинно-наслідкового зв'язку – при формулюванні аргументів щодо перспектив подальшого розвитку експортного потенціалу України. Специфічним методом стало економіко-

математичне моделювання залежності українського ВВП від обсягів експорту та імпорту.

Положення, що захищаються: дослідження українського експорту та його специфіки, як сировинного та низькотехнологічного в умовах війни, характеристика перспектив розвитку експортного потенціалу України в умовах війни через розвиток інфраструктури, диверсифікацію ринків збуту, підтримку конкурентоспроможності української продукції та МСП у виході на зовнішні ринки, використання можливостей цифровізації, міжнародної підтримки та співпраці, обґрунтування економічної доцільності створення Національного Резервного Фонду в Україні та економічної ефективності перспектив нарощування експортного потенціалу України за рахунок посилення міжнародного співробітництва з Індією.

Інформаційна база дослідження. Міжнародні та вітчизняні наукові публікації щодо експортної діяльності країни та експортного потенціалу, відкриті дані організацій: ІНСТАД, Еurostat, Світовий Банк, Світова Торгова Організація, Світовий Економічний форум, Організація Об'єднаних націй, Статистичний Комітет України, Міністерство економіки України, Національний Банк України, Національний інститут стратегічних досліджень та мережа Інтернет.

Практичне значення роботи полягає у можливості використання сформульованих висновків і рекомендацій для обґрунтування напрямів державної політики у сфері регулювання експорту.

Апробація результатів дослідження. Результати роботи доповідалися на XXXIX Міжнародній науково-практичній конференції молодих вчених і студентів (Дніпро: Університет Альфреда Нобеля, 24-25 листопада 2025 р).

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 115 сторінок, містить 10 таблиць, 15 рисунків, 92 джерела літератури, 1 додаток.

ВИСНОВКИ

1. Експорт – це продаж товарів і послуг резидентами іншим країнам для отримання валютних надходжень і розширення ринків збуту. Через експорт відбувається обмін результатами національного виробництва, забезпечується приплив валютних ресурсів, стимулюється розвиток виробничих потужностей та підвищується конкурентоспроможність країни. Зростання експорту сприяє збільшенню валового внутрішнього продукту (ВВП), створенню робочих місць і зміцненню бюджетних надходжень. В сучасних умовах експорт перестав бути лише механізмом фізичного переміщення товарів – нині він охоплює й обмін послугами, інтелектуальною власністю, цифровими продуктами та технологіями. Для країн із відкритою економікою, зокрема України, експорт виконує не лише функцію забезпечення валютних надходжень, а й виступає інструментом структурної перебудови економіки, розширення ринків збуту, впровадження інновацій і підвищення технологічного рівня виробництва.

2. Експортний потенціал держави є комплексною економічною категорією, що відображає її спроможність забезпечувати стабільний вихід продукції на зовнішні ринки та ефективно конкурувати у світовому господарстві. Підвищення експортного потенціалу держави є ключовим чинником її міжнародної економічної конкурентоспроможності. Країни, які орієнтуються на розширення експорту з високою доданою вартістю, досягають стабільного економічного зростання, оскільки залучають інвестиції, модернізують виробництво та підвищують продуктивність. Однією з характерних адаптацій до економічних реалій воєнного часу є виражена географічна переорієнтація в торговельних партнерствах. Війна прискорила економічну та торговельну інтеграцію України із західними економіками.

3. Фактори, що впливають на формування експортного потенціалу поділяються на внутрішні та зовнішні. Внутрішні фактори зумовлені діяльністю підприємств, а зовнішні є результатом державної політики,

діяльності конкурентів, середовища, в якому працює суб'єкт господарювання, тому ці фактори впливають на рівні держави, де працюють компанії. Зовнішні фактори поділяються на ті, що спричинені діяльністю держави, та ті, що спричинені діяльністю ринкових гравців.

4. Фактори пов'язані з внутрішньокорпоративним потенціалом підприємств, який представляє собою здатність до розвитку експорту шляхом використання внутрішніх сильних сторін та конкурентних факторів компанії з метою завоювання визначених цільових експортних ринків. Зовнішні фактори, пов'язані з експортним потенціалом зовнішнього ринку, який представляє собою здатність до розвитку експорту шляхом пошуку нових та розвитку існуючих цільових ринків для експорту продукції. До зовнішніх факторів також належать політичне, фінансове та законодавче середовище країни, в якій економічний суб'єкт здійснює свою фінансово-економічну діяльність. Залучення іноземних інвестицій є позитивним фактором, що впливає на експортний потенціал країни.

5. Розвиток експортного потенціалу України доцільно розглядати в контексті європейської інтеграції, оскільки розвиток експортного потенціалу пов'язаний з інтеграційними процесами, що відбуваються в країні. «Європейська інтеграція» для України – це шлях модернізації економіки, залучення іноземних інвестицій та нових технологій, підвищення конкурентоспроможності вітчизняних виробників, можливість входу на єдиний внутрішній ринок ЄС. Серед продукції, яку Україна наразі експортує до ЄС, домінують зернові культури, олійні, рослинна олія, харчові відходи. Продуктова лінійка сільськогосподарської продукції до країн ЄС має перспективи для розширення, і це потребує додаткового зусиль з боку державного регулювання та підтримки експорту.

6. Україна має певні можливості для реалізації свого експортного потенціалу на світових ринках, спрямовуючи значні зусилля на подолання проблем, які існують у сфері його розвитку. Тому з метою вирішення цих проблем та реалізації перспективних державних управлінських заходів

наголос повинен ставитися на підвищенні конкурентоспроможності національної економіки, якості української продукції, що розширить можливості закріплення присутності національних експортерів на традиційних ринках збуту продукції та сприятиме виходу на нові зовнішні ринки.

7. Товарна структура експорту України в динаміці останніх п'яти років певним чином змінилася. У 2021 році товарна структура експорту України на 81,5 % складалася з таких категорій: недорогоцінні метали та вироби з них – 23,5% (20,5% з них – чорні метали), продукти рослинного походження – 22,0% (18,1% з них – зернові культури), мінеральні продукти – 12,3%, жири та олії тваринного або рослинного походження – 10,3%, машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання – 7,8%, готові харчові продукти – 5,6%; інші товари склали 18,5% експорту.

8. У 2024 році товарна структура експорту України змістилась в бік сировинного експорту: частка продуктів рослинного походження зросла до 32,4% (22,5% з них – зернові), жири та олії тваринного або рослинного походження – 13,8%, недорогоцінні метали та вироби з них – 10,7% (7,4% з них – чорні метали), готові харчові продукти – 9%; мінеральні продукти – 8,1%, машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання – 7,4 %, інші товари – 18,6% експорту. Отже під час війни національний експорт став більшою мірою сировинно орієнтованим, з суттєвим зміщенням в бік сільськогосподарської продукції рослинного походження. В сукупності сільськогосподарська продукція рослинного походження та металургійна сировина та напівфабрикати в усі роки досліджуваного періоду склали понад 40% сукупного експорту.

9. Для вирішення означених проблем та з метою розширення можливостей експортного потенціалу України на світові ринки необхідно здійснювати виважену зовнішньоекономічну політику держави. Така політика повинна спрямовуватись на підтримку національних виробників, стимулювання виробництва експортоорієнтованої продукції з високим рівнем

доданої вартості та подальше нарощування її конкурентоспроможності, приведення законодавчої бази у сфері зовнішньоекономічної діяльності у відповідність зі світовими стандартами. Для виробництва товарів з високим рівнем доданої вартості необхідно масово розвивати переробну промисловість України, яка потребує значних обсягів капітальних інвестицій. Оптимізація товарної структури зовнішньої торгівлі потребує стратегічних змін, переходу від сировинно–орієнтованого експорту до експорту переробленої, обробленої чи готової продукції з високою доданою вартістю, а також розширення існуючих ключових галузей експорту новими перспективними напрямками.

10. Географія українського експорту під час війни зазнала суттєвих змін. Зокрема за результатами 2024 р. обсяги експорту в Китай обвалились у понад 3 рази або зменшились на понад 5,5 млрд. дол. США, в Індію обсяг експорту скоротився у 2,8 разів і склав 1,6 млрд. дол. США, в Туреччину обсяг експорту скоротився в 1,4 рази, або на 1,2 млрд. дол. США. В Єгипет, Ізраїль, Саудівську Аравію, ОАЕ, Туніс, Ліван, Бангладеш та В'єтнам експорт скоротився у понад два рази. Це було зумовлено величезними проблемами пов'язаними з логістикою, особливо з заблокованістю українських портів, а також з тим, що РФ почала перехоплювати окремі ринки збуту України, особливо пов'язані з експортом аграрної та металургійної сировини.

11. З початком війни РФ проти України частка експорту, що приходилась на країни ЄС зросла з 39,4% у 2021 р. до 63% у 2022 р. та до 66% у 2023 р. В подальшому відмічалось певне скорочення частки експорту до ЄС і у 2024 р. вона скоротилась до 59,5%, а у I півріччя 2025 р. – вже до 57,5%. Серед країн ЄС найбільші обсяги експорту у 2022 р. спрямовувалися до Польщі (6,6 млрд дол.), Румунії (3,9 млрд дол.), Угорщини (2,3 млрд дол.), Німеччини (2,26 млрд дол.), Італії (1,65 млрд дол.) та Іспанії (1,6 млрд дол.). Серед інших країн, не учасників ЄС найбільш важливими для українського експорту є: Туреччина, Китай, Індія та Єгипет. Країни, які опікуються своїми національними інтересами і ставлять їх на вершину економічної політики повинні максимально диференціювати свій експорт. Потенційно привабливою

для українських експортерів є країни, з якими Україна мала позитивне торговельне сальдо, та експортувала до них товари з високою доданою вартістю, промислові товари тощо, не лише сировинні товари. Такою країною для України, за умови ведення ефективної економічної політики, на нашу думку, є Індія.

12. Результати дослідження регресійної моделі показали чітку кореляцію між зовнішньоторговельною активністю України та динамікою її валового внутрішнього продукту. Зокрема, було виявлено, що імпорт товарів та послуг має стримуючий вплив на зростання ВВП, тоді як експорт, навпаки, є стимулюючим фактором економічного розвитку. Така ситуація свідчить про структурний дисбаланс у зовнішньоторговельному балансі країни, що, своєю чергою, є однією з ключових проблем інтеграції України у світову економіку. Надмірна імпортозалежність свідчить про недостатній розвиток вітчизняного виробництва, слабку диверсифікацію економіки та необхідність активного впровадження політики імпортозаміщення, особливо у виробничому секторі. Результати підтверджують, що зміцнення експортного потенціалу країни позитивно впливає на її макроекономічну стабільність та зростання.

13. Загальні перспективи експорту залишаються залежними від траєкторії війни та ефективності політичних заходів, спрямованих на усунення структурних недоліків у системі зовнішньої торгівлі України. Україна має потенціал подальшого розвитку експорту у світі, і це не лише сільськогосподарська сировина, а й виробництво товарів з доданою вартістю. Для покращення експортної діяльності необхідно враховувати наступні фактори: диверсифікація ринків, поліпшення якості продукції, підтримка та розвиток експортної інфраструктури, співпраця з міжнародними організаціями, екологічна стійкість та інновації, державна підтримка експортерів. Основними шляхами формування перспектив розвитку експортної діяльності України в умовах війни є: забезпечення безпеки виробництва та транспортування, міжнародна підтримка та співпраця, диверсифікація ринків збуту, покращення якості та стандартизація продукції,

розвиток інфраструктури, підтримка малих та середніх виробників, впровадження стійких практик, цифровізація галузей виробництва, забезпечення прозорості та довіри.

14. Важливим моментом у двосторонній торгівлі товарами з Індією для України є постійне позитивне сальдо. У загальному балансі української торгівлі це дає змогу пом'якшити від'ємне сальдо від торгівлі наприклад з Німеччиною, Китаєм чи іншими країнами, з якими Україна має негативне сальдо торгівлі товарами. Індія входить у топ 5 торгових партнерів України за обсягом експорту та має 15 місце за обсягом імпорту. Сучасний стан економічного співробітництва між Україною та Індією не відповідає наявному потенціалу обох держав та їхньому місцю в системі МЕВ. Пріоритетними галузями для українсько-індійської співпраці в зовнішній торгівлі є сільське господарство і харчова промисловість, точне, енергетичне і транспортне машинобудування, чорна металургія, хімічна промисловість, паливно-енергетичний комплекс, а в науково-технологічній сфері – інформаційні та комунікаційні технології, біотехнології, фармацевтика та медицина, нові матеріали та нанотехнології, енергетика та енергоресурси, банківсько-фінансовий сектор, штучний інтелект, охорона довкілля, блокчейн, освоєння космосу. Варто зазначити, що зона вільної торгівлі з Індією була б мега вигідною для України, хоча її не просували в національній міжнародній торговій політиці. Для Індії ми могли б стати цікавим торговим партнером в контексті продажу навіть складної промислової продукції. На жаль, Україна не застосовувала державні програми підтримки даних видів експорту в довгостроковому плані. Такими програмами підтримки повинні були стати програми кредитування покупців складної промисловості. Внаслідок відсутності державної політики спрямованої на захист національних інтересів Україна втрачає технічні навички та компетенції у виробництві складної продукції.

15. В Україні доцільно створити Національний Резервний Фонд, наповнювати який можна обкладаючи митом експорт сировини. Кошти фонду

можна було б направити на структурну перебудову економіки у бік підвищення її складності та рівня доданої вартості. Світовий досвід свідчить про великий перелік країн, які мають Національні резервні (або суверенні) фонди. Серед них: Норвегія, РФ, Саудівська Аравія, Казахстан і навіть Монголія. Пропонуємо запровадити оподаткування експорту сировини: 20% ПДВ + 5% експортне мито. Сумарно – 25%. За рентабельності експорту на рівні 50% це одночасно зберігає прибутковість експортних операцій, а з іншого боку, створює стимул для розвитку внутрішньої переробки та виготовлення товарів з більш високим рівнем доданої вартості. Таким чином сумарно Національний Резервний Фонд України можна поповнювати на 5 млрд дол. на рік.

Відгук
на кваліфікаційну роботу магістра

Здобувачки Абрамовської Софії Романівни групи 292М-24-1

(ПІБ)

Факультету менеджменту Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини».

Тема кваліфікаційної роботи: Експортний потенціал України: сучасний стан та перспективи нарощування.

Обсяг кваліфікаційної роботи: 114 сторінок, 15 рисунків, 10 таблиць, 92 використаних літературних джерела.

Мета кваліфікаційної роботи: вивчення теоретичних засад експортного потенціалу і аналіз стану експорту України в сучасних умовах геополітичної нестабільності і війни, формулювання перспектив розвитку експортного потенціалу України.

Актуальність теми обумовлена необхідністю розвитку теоретичних та практичних рекомендацій щодо розвитку експортного потенціалу України, завдяки розширенню виробництва товарів з вищим рівнем доданої вартості, включенню в європейські та глобальні ланцюги створення доданої вартості і посилення співробітництва з країнами ЄС та іншими країнами світу.

Вирішені в кваліфікаційній роботі завдання відповідають
вимогам

(відповідає, не відповідає)

до професійної діяльності фахівця освітньо-кваліфікаційного рівня магістр.

Практичне значення результатів кваліфікаційної роботи полягає в розробці регресійної моделі залежності ВВП України від обсягів експорту та імпорту.

Висновки підтверджують можливість використання результатів роботи державними органами, що займаються регулюванням експортно-імпортової діяльності, ТПП, підприємствами, що здійснюють експортну діяльність та прагнуть вдосконалити свою ефективність і збільшити прибутковність.

Оформлення реферату та демонстраційного матеріалу виконано згідно з вимогами до кваліфікаційних робіт магістрів.

Ступінь самостійності виконання кваліфікаційної роботи – виконана самостійно.

У роботі відзначено такі недоліки: Окремі висновки мають загальний характер. Оформлення списку використаних джерел виконано з незначними відхиленнями від стандартів.

Відгук про кваліфікаційну роботу в цілому: кваліфікаційна робота виконана на актуальну тему. Зміст розділів відповідає поставленим завданням. Стиль викладання логічний, стислий. Наведені рисунки та таблиці наочно ілюструють викладений матеріал. Необхідні рішення щодо розвитку експортного потенціалу, на основі запропонованих рекомендацій обґрунтовані та мають економічну ефективність.

Кваліфікаційна робота заслуговує оцінки 85 б - добре.

Висновки про можливість присвоєння випускнику кваліфікації. Кваліфікаційна робота відповідає вимогам до робіт магістрів. Це надає можливість рекомендувати екзаменаційній комісії присвоїти Абрамовській С.Р. кваліфікацію «магістр міжнародних економічних відносин».

Керівник кваліфікаційної роботи магістра,

кандидат економічних наук, доцент

Світлана ГЕРАЩЕНКО

РЕЦЕНЗІЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

здобувачки групи 292м -24-1 Абрамовської Софії Романівни на тему
**«Експортний потенціал України: сучасний стан та перспективи
нарощування»**

Експорт відіграє ключову роль у забезпеченні економічної стійкості держави, а в умовах війни його значення зростає в рази. Саме зовнішні ринки дозволяють підтримувати надходження валютної виручки, стабілізувати державні фінанси та зберігати робочі місця всередині країни. Тому тема «Експортний потенціал України: сучасний стан та перспективи нарощування» є актуальною.

Робота представлена трьома розділами, зміст яких повністю відображає логіку дослідження автора. Перший розділ присвячено теоретичним основам дослідження питань експортного потенціалу, де визначено сутність, роль і значення експорту в системі зовнішньоекономічних відносин, Показники та методи оцінки експортного потенціалу країни, фактори, що впливають на формування та розвиток експортного потенціалу, зміни в експорті під час війни. Другий розділ присвячено аналізу структури експорту України. У цьому розділі було проведено дослідження обсягів і структури експорту України, географічної структури експорту України, та розроблено регресійну модель впливу обсягів експорту та імпорту на ВВП України. Третій розділ присвячено перспективам розвитку експортної діяльності України. У цьому розділі було проведено дослідження необхідності нарощування експортного потенціалу України, обґрунтовано економічну доцільність створення Національного Резервного Фонду та посилення міжнародного співробітництва з ЄС та Індією. Зміст кваліфікаційної роботи повністю відповідає темі. Усі поставлені завдання виконані, а мета кваліфікаційної роботи досягнута. Робота містить таблиці, рисунки, які в узагальненому вигляді демонструють отримані результати.

Загальний висновок. Кваліфікаційна робота Абрамовської Софії Романівни на тему «Експортний потенціал України: сучасний стан та перспективи нарощування» є самостійною, завершеною роботою і повністю відповідає встановленим вимогам. Зміст роботи, а також отримані результати заслуговують на оцінку 85 балів, а її автор на присвоєння кваліфікації магістра міжнародних економічних відносин зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини».

Рецензент: к.е.н., доцент,
доцент кафедри менеджменту,

Грошелева О. Г.